

ЗАСОБИ ПОСИЛЕННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СУБ'ЄКТІВ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Сучасні тенденції глобалізації, цифровізації економіки, впровадження інформаційних технологій об'єктивно поступово послаблюють матеріальну складову (традиційні фактори праці – земля, капітал, робоча сила) та, навпаки, актуалізують важливість нематеріальної компоненти конкурентних позицій суб'єктів господарювання та національних господарських комплексів. Так, у 2017 р. обсяг світового ринку нематеріальних активів, передусім інтелектуальної власності, становив близько 700,0 млрд дол. США; порівняно з 2016 р., темпи зростання надходжень та платежів від комерціалізації інтелектуальної власності склали 3,4 і 4,5 разу відповідно (до порівняння: темпи зростання світового ВВП – 2,2 разу); частка інтелектуальної власності у середньорічній вартості реалізованої на світовому ринку промислової продукції перевищує 30,0 %, а транспортних засобів – 45,0 %¹. Ці тенденції в коротко- та середній перспективі посилюватимуться і з огляду на це актуалізується важливість стратегічного зорієнтування вітчизняних підприємств на зміцнення нематеріальної складової їх конкурентоспроможності, зокрема на світовому та європейському ринках.

Такий висновок посилюється й поточною потребою у зміцненні конкурентоспроможності суб'єктів реального сектора національного господарства України, оскільки системними їх недоліками залишаються:

1. Низькі позиції в рейтингах глобальної конкурентоспроможності (передусім, за базовими умовами, інноваціями та факторами вдосконалення), світової конкурентоспроможності та економічної свободи.

¹ World Intellectual Property Organization : official web-site. URL : <http://www.wipo.int>; World Bank Group : official web-site. URL : <http://www.worldbank.org>.

Довідково: У 2018 р. за індексом глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму економіка України зайняла лише 81 місце із 137 країн, погіршивши свою позицію на 4 пункти до 2014 р. (Додаток 1). При цьому головними чинниками, які послаблюють конкурентні позиції економіки України, є: нестабільність макроекономічного середовища (121 місце), недостатній розвиток фінансового ринку (120 місце), низька дієвість інституцій (118 місце), мала ефективність ринку товарів (101 місце). Таким чином, ключовими напрямками економічної політики зміцнення конкурентних позицій, у т. ч. суб'єктів реального сектора економіки є формування макроекономічної стабільності національного господарства, забезпечення поступального розвитку внутрішнього фінансового ринку, вдосконалення національної інституційної системи, підвищення ефективності функціонування внутрішнього ринку.

Упродовж 2014-2018 рр. Україна за індексом світової конкурентоспроможності Міжнародного інституту управлінського розвитку погіршила свої позиції на 10 пунктів і займала 59 місце із 63 країн (Додаток 2). Такі негативні зміни обумовлені низькою дієвістю державної політики за наступними напрямками: побудова ефективної системи влади (59 місце); регулювання ключових макроекономічних параметрів (58 місце); сприяння підвищенню ефективності бізнесу (55 місце); формування інфраструктури (53 місце). В контексті окремих чинників критичною є ситуація стосовно збереження здоров'я нації та навколишнього середовища (63 місце), розбудови інституційної структури (62 місце), фінансової підтримки бізнесу (61 місце), формування базової інфраструктури (60 місце).

У 2018 р. за індексом економічної свободи Інституту стратегічного дослідництва економіка України посіла 150 місце із 180 країн, а серед європейських країн – останнє². Зокрема, чинниками, що вплинули на таку характеристику стали: низька ефективність інвестиційної діяльності (150 місце), недостатня ефективність судової системи (143 місце), нераціональна побудова урядової системи регулювання ринкових процесів (135 місце), обмеженість фінансової свободи (133 місце), нерівномірність попиту і пропозиції на робочу силу (125 місце).

2. Слабкість чинника цифрової конкурентоспроможності.

Довідково: У 2018 р. індекс цифрової конкурентоспроможності України за даними Міжнародного інституту управлінського розвитку склав 51,3 (максимальне значення 100,0), що відповідає 58 місцю із 63 країн. Зокрема, серед країн Європи, Близького Сходу та Африки, що включені у рейтинг, наша держава посіла 38 місце із 38 країн (Додаток 3).

У контексті формування та розвитку знань у сфері цифровізації Україна у 2018 р. посіла низькі позиції стосовно існування таланту (55 місце) та проведення науково-дослідної роботи (40 місце).

Упродовж 2014-2018 рр. низькі рейтингові позиції Україна посідала за напрямками технологічної конкурентоспроможності та готовності до майбутньої цифровізації. Зокрема, у 2018 р. за рівнем ІТ-інтеграції та наявністю капіталу для розвитку технологій – 61 місце, розвитком технологічної інфраструктури – 57 місце, якістю нормативно-правової бази розвитку технологій – 54 місце. Також в Україні сформувалося низьке адаптивне ставлення до цифрових технологій (53 місце).

3. Низька інноваційна активність та несформованість повноцінної інфраструктури інноваційної діяльності.

² The Heritage Foundation : official web-site. URL : <https://www.heritage.org>.

Довідково: Україна згідно глобального індексу інновацій Лозаннської школи бізнесу належить до країн із рівнем ефективності інноваційної політики нижче середнього значення³, зокрема суб'єкти реального сектора економіки функціонують у середовищі де відсутні сприятливі умови та не сформовано повноцінну політико-правову базу інноваційного розвитку (107 місце серед 126 країн), не впроваджуються ефективні інструменти державної підтримки бізнесу (100 місце). Вітчизняні підприємства також обмежені в фінансово-інвестиційних можливостях доступу до ринку інновацій та технологій (115 місце) та кредитування інновацій (84 місце).

4. Незначні обсяги створення та використання, низька ефективність управління об'єктами інтелектуальної власності.

Довідково. Згідно даних Всесвітньої організації інтелектуальної власності Україна⁴ входить до кола держав зі слабким рівнем розвитку сфери патентування, реєстрації товарних знаків та промислових зразків, інших об'єктів інтелектуальної власності. Крім того, сформувався істотний розрив від країн лідерів за кількістю патентних заяв (якщо середній показник п'яти перших держав світу перевищує 100,0 тис. од., то в Україні їх кількість не досягала 3,0 тис. заяв), зареєстрованих товарних знаків (300 та 60 тис. од. відповідно) та промислових зразків (50 та 14 тис. од. відповідно).

Невисокою залишається активність населення у сфері інтелектуально-творчої діяльності. Так, з 2008 р. по даний час в середньому щороку кількість патентних заявок зменшувалася на 3,9 % (0,2 тис. заяв), заяв на реєстрацію товарних знаків – 1,4 % (2,1 тис. заяв), заяв на реєстрацію промислових зразків – 0,4 % (0,1 тис. заяв).

5. Збереженість корупційної складової в системі державного нагляду і контролю у сфері господарської, зокрема підприємницької діяльності.

Довідково: У 2018 р. в рейтингу сприйняття корупції Transparency International Україна із 180 держав посіла 47 місце⁵. Хоча нашій державі за останні роки завдяки створенню нових антикорупційних органів та більш критичному ставленню суспільства до проявів корупції вдалося підвищитися у рейтингу (на 9 пунктів у порівнянні з 2015 р.), але й надалі Україна входить в п'ятірку країн східної Європи та центральної Азії із високим рівнем сприйняття корупції.

На наявність неринкових та у більшій мірі – інституційно-адміністративних бар'єрів зміцнення конкурентоспроможності вітчизняних суб'єктів реального сектора економіки України вказують й значення індексу легкості бізнесу Світового банку⁶. Так, у 2018 р. Україна посіла 76 місце із 190 країн. При цьому за окремими важливими складовими індексу сформувалася досить критична ситуація. Це, зокрема платоспроможність підприємств (149 місце), отримання дозволу на підключення до системи електропостачання (128 місце), якість міжнародних торговельних відносин (109 місце), гарантії щодо виконання договорів бізнес-партнерами (82 місце).

³ L'Institut européen d'administration des affaires : official web-site. URL : <https://www.imd.org>.

⁴ World Intellectual Property Organization : official web-site. URL : <http://www.wipo.int>.

⁵ Transparency International : official web-site. URL : <https://www.transparency.org>.

⁶ The project «Doing Business» : official web-site. URL : <http://www.doingbusiness.org>.

За результатами аналізу є підстави стверджувати, що значною мірою причиною, яка призвела до послаблення конкурентоспроможності економіки України та, зокрема, суб'єктів її реального сектора, став нематеріальний чинник. Йдеться про низьку інноваційну активність, діяльність щодо створення і використання об'єктів інтелектуальної власності, інших елементів нематеріальних активів, обмеженість інвестиційних проектів стратегічного орієнтованих на створення і впровадження продуктів у сфері цифровізації економіки, якнайширше залучення до цих процесів результатів міжгалузевої співпраці суб'єктів базових галузей та представників ІТ-сектора.

Основні причини, які призвели до послаблення нематеріальної складової конкурентоспроможності вітчизняних суб'єктів реального сектора економіки, полягають у наступному:

1. Низька активність суб'єктів господарювання зі створення та використання передових технологій і об'єктів інтелектуальної власності, у т. ч. істотна обмеженість бюджетної державної підтримки у цій сфері.

Довідково: Упродовж 2013-2017 рр. в Україні майже у два рази зменшилася кількість підприємств, які займалися створенням і використанням передових технологій та об'єктів інтелектуальної власності, використанням раціоналізаторських пропозицій. На початку 2018 р. кількість таких суб'єктів не перевищувала 1,0 тис. од. Щороку в середньому кількість створених технологій зменшувалася майже на чверть і на початку 2018 р. становила менше, ніж 300 од., хоча у 2010 р. перевищувала 500 од.

У національній економіці зберігається низький рівень бюджетних витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт, який не перевищує 1,0 % ВВП, при тому, що в країнах ЄС цей показник стабільно становить не менше 2,0 %. Крім того, недофінансуються й проекти з державним фінансуванням. Зокрема, у 2017 р. з державного бюджету було профінансовано робіт лише на 43,7 % від необхідного обсягу. Недоліком є й обмежена частка витрат на прикладні дослідження і науково-технічні розробки та послуги⁷.

2. Критично низькі обсяги виконання наукових та науково-технічних робіт, відірваність їх результатів від практичної придатності, включно з малою кількістю інноваційно активних промислових підприємств (чисельність яких скоротилася більше, ніж у два рази упродовж 2013-

⁷ Тут і надалі розраховано за: Державна служба статистики України. Статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

2017 рр.), у т. ч. в умовах скорочення науково-практичного потенціалу під час гібридної агресії.

Довідково: Упродовж 2013-2017 рр. постійно скорочувався обсяг наукових та науково-технічних робіт, виконаних власними силами наукових організацій та промислових підприємств, і на початок 2018 р. показник не перевищував 11,0 млрд грн, що було найнижчим значенням за відповідний період. Насправді реальні обсяги фінансування наукових та науково-технічних робіт ще нижчі через інфляційний чинник.

Обмежує практичну придатність результатів наукових робіт їх недостатньо раціональна видова структура, за якої основну частку займають науково-технічні розробки (49,6 % від загального обсягу робіт) та фундаментальні дослідження (23,1 %). При цьому, частка прикладних досліджень упродовж 2013-2017 рр. не перевищувала 19,0 %. Зокрема, серед усіх промислових підприємств, що займалися інноваційною діяльністю (у 2017 р. їх кількість становила 759 од.) лише 2,0 % реалізували на ринку власні технологічні досягнення. Вітчизняним інноваційно орієнтованим підприємствам не вдалося передати значну кількість нових технологій (менше 8,0 % від загального обороту технологій на внутрішньому ринку).

Зберігається тенденція до скорочення чисельності промислових підприємств, які впроваджують та реалізують різного типу інновації. Так, в Україні не більше, ніж 450 промислових підприємств впроваджували інноваційні види продукції, а кількість тих, що їх реалізувала, була ще меншою.

3. Незначні обсяги та невисока ефективність реалізації інноваційної продукції у реальному секторі економіки, що обмежує можливості до забезпечення технологічних конкурентних переваг, звужує внутрішній потенціал інноваційного розвитку та консервує застарілість техніко-технологічної бази підприємств.

Довідково: Упродовж 2012-2017 рр. обсяг реалізованої інноваційної продукції вітчизняними промисловими підприємствами скоротився у 2,1 разу – з 36,2 млрд грн до 17,7 млрд грн. Зокрема, продукції, що була поставлена на експорт, – у 2,9 разу, продукції, що була новою на ринку, – у 2,8 разу, продукції, що була новою виключно для підприємства, – на 78,0 %.

Вкрай негативно, що упродовж 2012-2017 рр. частка реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі промислової зменшилася більше, ніж на 5,0 в. п. і на початку 2018 р. склала 1,4 %. При цьому середній темп скорочення щороку становить 0,8 в. п.

4. Погіршення інтелектуально-кадрового складника нематеріальної компоненти конкурентоспроможності суб'єктів реального сектора економіки, що посилюється прискоренням інтелектуальної еміграції та старінням наукових кадрів.

Довідково: На початку 2017 р. загальна кількість працівників організацій, які виконували наукові та науково-технічні роботи, становила 97,9 тис. осіб, що було на 3,7 тис. осіб або 3,8 % менше, ніж у попередньому році. Упродовж 2010-2016 рр. відбулося

досить значне зменшення кількості таких працівників – на 72,3 тис. осіб або 69,6 %. Негативно, що частка виконавців наукових та науково-технічних робіт (дослідників, техніків і допоміжного персоналу) у загальній кількості зайнятого населення є досить низькою – лише 0,6 %, у т. ч. дослідників – 0,4 %. До прикладу, цей показник у Данії становить 3,1 % і 2,1 % відповідно, Фінляндії – 3,0 % і 2,1 %, Норвегії – 2,7 % і 1,9 %, Нідерландах – 2,2 % і 1,3 %, Словенії – 2,1 % і 1,2 %.

У науковій та науково-технічній сферах України відбувається старіння наукових кадрів. Так, у 2017 р. середній вік фахівців з науковими ступенями становив 49,8 років, що було на 2,9 роки більше, ніж у 2005 р.

За даними опитування, проведеного у 2018 р. Київським міжнародним інститутом соціології, 55,0 % українців у віці від 18 до 29 років, 44,0 % – від 30 до 39 років, 33,0 % – 40-50-річні хочуть виїхати за кордон тимчасово або назавжди; з 2009 по 2017 рр. кількість українських студентів, які навчаються за кордоном, збільшилася на 81,9 %; з громадян України, які готові емігрувати за кордон, 40,0 % – люди з вищою освітою, 27,6 % – із середньою спеціальною, 23,2 % – із середньою і 17,8 % – із неповною середньою освітою. Причому головним мотивом є відсутність можливостей для реалізації власного інтелектуального потенціалу, зокрема в реальному бізнесі⁸.

Так, в ІТ-галузі, частка якої у ВВП країни становить майже 4,0 %, щорічний відтік фахівців за кордон перевищує 3,0 тис. осіб, а середньорічні матеріальні втрати держави від цього – до 90,0 млн грн. Упродовж 2016-2017 рр. з України виїхали працювати за кордон близько 11,0 тис. фахівців ІТ-сфери, що становить 9,0 % від загальної кількості зайнятих у цій сфері⁹.

5. Нерозвиненість процесу формування повноцінної системи елементів ринку інтелектуальної власності як наслідок недовиконання таких її важливих функцій, як регулювання, стимулювання, комерціалізація, захист і охорона прав інтелектуальної власності. Так, в Україні середній термін розгляду заявок на отримання охоронних документів на об'єкти інтелектуальної власності становить 17 місяців, тоді як у європейських країнах – менше одного року. У нашій державі так і не створено потужні центри комерціалізації інтелектуальної власності при вищих навчальних закладах та наукових установах, спеціалізовані інформаційні ресурси (веб-портали), що здатні забезпечувати підвищення обізнаності населення та представників бізнесу про інтелектуальну власність, її переваги і

⁸ «Залишаються найбільш уперті, інертні й старі». «Дзеркало тижня» і КМІС з'ясували причини масового від'їзду українців за кордон [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://gordonua.com/ukr/publications/zalishayutsya-nayupertsh-nayblsh-nertn-star-dzerkalo-tizhnya-kms-zyasovali-prichini-masovogo-vdzu-ukrancy-za-kordon-229094.html>; Давиденко С. В., Шехлович А. М., Лупак Р. Л. Пріоритети забезпечення інноваційної безпеки України в умовах гібридної агресії : аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://lv.niss.gov.ua/content/articles/files/AZ_Shekhlovych_2016-b057a.pdf.

⁹ РwC, Design of IT program curriculum [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://publications.chamber.ua/2017/IT/Education/Ukrainian_IT_Curriculum_studies.pdf; Волошин В. І., Шехлович А. М. Фінансово-економічні інструменти стимулювання розвитку ІТ-сфери України : аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/IT_sfera-9b344.pdf.

можливості; неінституціалізована діяльність судів, які спеціалізуються на розглядах справ охорони і захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності.

6. Несформованість інституційних елементів інфраструктури міжгалузевого і міжфункціонального співробітництва, орієнтованого на формування і реалізацію потенціалу нематеріальної компоненти конкурентоспроможності реального сектора економіки. Існує гостра потреба у створенні та функціонуванні інтегрованих територіально-галузових виробничих систем (кластерів, локальних інтегрованих систем, індустріальних парків, інвестиційно-інноваційних площадок, інформаційно-комунікаційних та проектно-консультаційних центрів тощо) із замкнутим циклом створення і виробництва продукції з високим рівнем інноваційності, технологічності в структурі доданої вартості.

7. Недостатність та складність доступу до інвестиційно-інноваційного забезпечення реалізації проектів у сфері інновацій, інтелектуальної власності, створення і впровадження передових технологій, цифровізації економіки. Такі інвестиційні проекти, як правило, довгострокові та вимагають значних капіталовкладень, а кредитні ресурси, що пропонуються вітчизняною фінансовою системою, – здебільшого короткострокові з високими відсотковими ставками на їх залучення і використання, що зумовлює подальше домінування низько- і середньотехнологічних продуктів, згортання інноваційно-технологічних процесів, зменшення «зацікавленості» суб'єктів господарювання у впровадженні нових технологій, у т. ч. вітчизняного походження.

У цілях посилення нематеріальної складової конкурентоспроможності суб'єктів реального сектора економіки України в умовах обраного курсу на євроінтеграцію органам державного управління необхідно першочергово впровадити заходи за такими напрямками:

1. Посилення мотивації суб'єктів реального сектора економіки відносно створення, впровадження та ширшого використання у

господарській практиці об'єктів інтелектуальної власності, зокрема передових технологій. Для цього Міністерству економічного розвитку та торгівлі України необхідно реалізувати заходи, які, з одного боку, стимулюють суб'єктів господарювання до зростання їх активності у сфері інтелектуальної власності, а з іншого – забезпечують вищий рівень захисту прав на нематеріальні активи. Зокрема:

- лібералізувати процедури реєстрації прав на об'єкти інтелектуальної власності, скоротити терміни розгляду заявок та отримання охоронних документів, кількість супровідних документів і впровадити систему електронного урядування у сфері адміністрування прав на об'єкти інтелектуальної власності;

- підтримувати програми пропагування і популяризації придбання, створення і комерціалізації суб'єктами базових видів економічної діяльності об'єктів інтелектуальної власності, створити інформаційну базу даних обліку та доступу до інформації, пов'язаної з набуттям прав власності на нематеріальні об'єкти.

Головним управлінням економіки обласних державних адміністрацій необхідно ініціювати та забезпечити організаційну підтримку реалізації пілотних проектів зі створення і функціонування «площадок» співробітництва представників освіти, науки, провідних ІТ-підприємств та бізнесу в цілях активізації і налагодження взаємовигідних партнерських відносин стосовно створення і комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, впровадження інновацій та передових технологій.

2. Критична зміна ситуації щодо інноваційної активності, а також впровадження результатів наукових та науково-технічних робіт у базових видах економічної діяльності через використання для цього потенціалу міжнародного науково-дослідного та техніко-технологічного співробітництва. Для цього Міністерству економічного розвитку та торгівлі України спільно з Міністерством закордонних справ України необхідно:

- розробити та реалізувати План інтегрування України в європейський та міжнародний інтелектуальний і науково-дослідний простір, систему інформаційної мережі в сфері інтелектуальної власності та інновацій;

- забезпечити приведення національної системи інформаційно-технологічного забезпечення у сфері інтелектуальної власності до сучасних технологічних вимог країн Європи та світу, а також належний доступ вітчизняних виробників до проведення експертизи заявок на об'єкти промислової власності на рівні провідних патентних відомств світу.

3. Покращення інституційного забезпечення інноваційної діяльності суб'єктів реального сектора економіки. Для цього Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України необхідно:

- ініціювати створення на регіональному рівні центрів координації результатів фундаментальних і прикладних наукових досліджень та розробок з метою їх впровадження на підприємствах базових видів економічної діяльності;

- стимулювати розвиток міжфункціонального та міжгалузевого співробітництва суб'єктів базових видів економічної діяльності та науково-інноваційного сектора. Доцільним є збільшення масштабів інноваційних проектів державно-приватного партнерства, кращого використання науково-технологічного та виробничого потенціалу, зміцнення зв'язків між науково-дослідними установами та технологічними підрозділами переробного сектора, налагодження комерційно-збутової інноваційно-технологічної співпраці між науково-дослідними лабораторіями, виробничими підприємствами, суб'єктами логістики та торгівлі.

4. Формування та ефективне використання інтелектуально-кадрового потенціалу зміцнення нематеріального складника конкурентоспроможності суб'єктів реального сектора економіки. Для цього Міністерству освіти та науки України спільно з Міністерством соціальної політики України необхідно:

- розробити та реалізувати Національну стратегію формування та розвитку інтелектуального капіталу в Україні з відповідним інституційно-правовим, організаційно-економічним та соціально-психологічним забезпеченням щодо підготовки висококваліфікованих кадрів, розвитку інтелектуальної діяльності та використання її результатів в економіці, а особливо на підприємствах базових видів економічної діяльності; здійснювати системний облік і моніторинг інтелектуального потенціалу держави (формування відповідних баз даних та карт його просторового розміщення) та діяльності іноземних фондів, програм та компаній, метою яких є виведення інтелектуальних ресурсів з України;

- створити Міжвідомчу раду з питань протидії тенденціям міграції інтелектуального капіталу зі завданнями формування та реалізації кадрової політики держави, налагодження відповідної співпраці з аналогічними службами зарубіжних країн щодо здійснення комплексних досліджень стану інтелектуальних ресурсів;

- впровадити в регіонах України систему грантової підтримки високотехнологічних «стартапів», інноваційних проектів, соціально та економічно значимих прикладних наукових досліджень, що сприятиме формуванню фінансово-ресурсного забезпечення зайнятості та самозайнятості в Україні провідних науковців, дослідників, фахівців ІТ-сектора.

5. Покращення інвестиційно-інноваційного забезпечення формування і раціонального використання нематеріальних активів суб'єктів реального сектора економіки. Для цього Міністерству економічного розвитку та торгівлі України і Міністерству фінансів України необхідно:

- впровадити державну програму з розвитку банківського кредитування інноваційної діяльності промислових підприємств, в якій передбачити преференції та гарантійні механізми на зразок державного страхування кредитів для банків, які вкладають кошти в інноваційну діяльність реального сектора економіки;

- забезпечити розвиток венчурного фінансування інноваційної діяльності шляхом прийняття Закону України «Про венчурну діяльність в інноваційній сфері», в якому визначити процедури залучення суб'єктами господарської діяльності зовнішнього капіталу для придбання прав на інтелектуальну власність і подальшої комерціалізації отриманих в ході їх використання результатів. Доцільно створити Державний венчурний фонд для забезпечення фінансування венчурних проєктів, у т. ч. в сфері інтелектуальної власності, де частка держави становитиме не менше 50,0 % та створюватимуться державно-приватні фонди, у т. ч. з управління нематеріальними активами;

- ініціювати створення мережі інформаційно-консультаційних маркетингово-комунікаційних центрів, центрів підтримки інвестиційно-інноваційної діяльності з функціями забезпечення вільного доступу до приміщень, виробничих площ, баз даних вітчизняних інноваційних розробок, просування та популяризації продукції базових галузей національної економіки з високим рівнем доданої вартості та інноваційності на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Васильців Т. Г., Лупак Р. Л.,
Регіональний філіал НІСД у місті Львові
Національний інститут стратегічних досліджень
вересень 2018 р.

Додатки

Додаток 1

**Місце України у рейтингу глобальної конкурентоспроможності
Всесвітнього економічного форуму у 2014-2018 рр. (складено за [10])**

Показники	Роки					Абсолютні відхилення, ±	
	2014 (148 країн)	2015 (144 країни)	2016 (140 країн)	2017 (138 країн)	2018 (137 країн)	2018 / 2014	2018 / 2017
Індекс глобальної конкурентоспроможності	84	76	79	85	81	↑3	↑4
<i>Основні вимоги</i>	<i>91</i>	<i>87</i>	<i>101</i>	<i>102</i>	<i>96</i>	<i>↓5</i>	<i>↑6</i>
Інституції	137	130	130	129	118	↑19	↑11
Інфраструктура	68	68	69	75	78	↓10	↓3
Макроекономічне середовище	107	105	134	128	121	↓14	↑7
Охорона здоров'я та початкова освіта	62	43	45	54	53	↑9	↑1
<i>Підсилювачі продуктивності</i>	<i>71</i>	<i>67</i>	<i>65</i>	<i>74</i>	<i>70</i>	<i>↑1</i>	<i>↑4</i>
Вища освіта та професійна підготовка	43	40	34	33	35	↑8	↓2
Ефективність ринку товарів	124	112	106	108	101	↓23	↑7
Ефективність ринку праці	84	80	56	73	86	↑2	↓13
Розвиток фінансового ринку	117	107	121	130	120	↑3	↑10
Технологічна готовність	94	85	86	85	81	↑13	↑4
Розмір ринку	38	38	45	47	47	↓9	-
<i>Інновації та фактори вдосконалення</i>	<i>95</i>	<i>92</i>	<i>72</i>	<i>73</i>	<i>77</i>	<i>↓18</i>	<i>↓4</i>
Відповідність бізнесу сучасним вимогам	97	99	91	98	90	↑7	↑8
Інновації	93	81	54	52	61	↑32	↓9

¹⁰ World Economic Forum : official web-site. URL : <https://www.weforum.org>.

**Місце України у рейтингу світової конкурентоспроможності
Міжнародного інституту управлінського розвитку у 2014-2018 рр.
(складено за [11])**

Показники	Роки					Абсолютні відхилення, ±	
	2014 (60 країн)	2015 (61 країна)	2016 (61 країна)	2017 (63 країни)	2018 (63 країни)	2018 / 2014	2018 / 2017
Всесвітній індекс конкурентоспроможності	49	60	59	60	59	↓10	↑1
<i>Макроекономічні показники</i>	48	60	60	55	58	↓10	↓3
Внутрішня економіка	55	57	61	61	56	↓1	↑5
Міжнародна торгівля	43	44	50	41	30	↑13	↑11
Міжнародні інвестиції	42	43	53	54	53	↓9	↑1
Зайнятість	33	50	54	53	54	↓11	↓1
Ціни	33	51	56	54	50	↓17	↑4
<i>Ефективність влади</i>	52	59	57	59	59	↓7	-
Державні фінанси	38	41	45	48	56	↓18	↓8
Податкова політика	32	34	36	34	32	-	↑2
Інституційна структура	58	60	61	61	62	↓4	↓1
Бізнес-законодавство	52	52	51	54	55	↓3	↓1
Соціальна інфраструктура	56	57	54	55	57	↓1	↓2
<i>Ефективність бізнесу</i>	49	55	60	59	55	↓6	↑4
Продуктивність та ефективність	54	56	58	58	58	↓4	-
Ринок праці	21	50	59	55	49	↓12	↑6
Фінанси	57	58	61	60	61	↓4	↓1
Практика управління	43	55	58	54	51	↓8	↑3
Погляди та цінності	30	41	46	42	38	↓8	↑4
<i>Інфраструктура</i>	44	48	50	53	53	↓9	-
Базова інфраструктура	46	50	52	57	60	↓14	↓3
Технологічна інфраструктура	47	51	58	56	55	↓8	↑1
Наукова інфраструктура	40	43	41	45	48	↓8	↓3
Здоров'я та навколишнє середовище	59	59	58	60	63	↓4	↓3
Освіта	24	27	30	38	41	↓17	↓3

¹¹ International Institute for Management Development : official web-site. URL : <https://www.imd.org>.

**Місце України у рейтингу цифрової конкурентоспроможності
Міжнародного інституту управлінського розвитку у 2014-2018 рр.
(складено за [12])**

Показники	Роки					Абсолютні відхилення, ±	
	2014 (60 країн)	2015 (61 країна)	2016 (61 країна)	2017 (63 країни)	2018 (63 країни)	2018 / 2014	2018 / 2017
Індекс цифрової конкурентоспроможності	50	59	59	60	58	↓8	↑2
<i>Знання</i>	29	40	44	45	39	↓10	↑6
Талант	46	55	58	57	55	↓9	↑2
Навчання та освіта	4	15	20	26	22	↓18	↑4
Науково-дослідна робота	42	39	45	45	40	↑2	↑5
<i>Технології</i>	58	60	60	62	61	↓3	↑1
Нормативно-правова база	47	55	55	56	54	↓7	↑2
Капітал	56	60	60	62	61	↓5	↑1
Технологічна інфраструктура	58	60	58	60	57	↑1	↑3
<i>Готовність до майбутнього</i>	58	61	61	61	61	↓3	-
Адаптивне ставлення	58	60	60	58	53	↓5	↑5
Ділова активність	42	58	59	56	53	↓11	↑3
ІТ-інтеграція	58	61	60	60	61	↓3	↓1

¹² International Institute for Management Development : official web-site. URL : <https://www.imd.org>.